

Ureja: glavni in odgovorni urednik Peter Gunčar in uredniški odbor, ki ga sestavljajo: Jože Javornik — predsednik, Janez Vraničar — namestnik in člani: Franc Istenič, Marija Vitez, Milena Sagan, Stane Primožič, Boris Pertot, Jošt Bajželj, Magda Ostanek, Polde Jenko — Tisk: CP »Gorenjski tisk« v Kranju

LETO XI — 2. IX. 1968 — št. 8

tekstilec

IZ VSEBINE:

- Javna razprava o ustavi
- Resolucija s VI. kongresa ZSJ
- Vseljudsko zborovanje v Novi Gorici
- XVII. Gorenjski sejem in naš paviljon
- Nov avtobus z združenimi močmi
- Posledice prevelike uporabe tablet proti bolečinam
- Zanimivo
- Prva pomoč — zastrupitve
- Moda
- Sport

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TEKSTILINDUS — KRANJ

Javna razprava o ustavi

(Vzeto iz glasila »Iskra«)

Osnove za spremembo jugoslovanske ustave oziroma nekaterih njenih določil so že v javni razpravi. Predlagane spremembe ustave pripravljene v zvezni skupščini je mogoče strniti v nekaj glavnih točk:

Struktura zvezne skupščine z ustreznimi spremembami v volilnem sistemu.

Spodbujanje samoupravljanja v delovnih organizacijah z omogočanjem širših možnosti, da kolektivi samostojneje določajo svojo notranjo organizacijo.

Odnos federacije in republik na področju zakonodaje.

Položaj in funkcije avtonomnih pokrajin.

Nekatere pravice narodnosti v zvezi z uporabljanjem lastnega jezika.

Kakšna bo zvezna skupščina?

Nova skupščina, tista, ki jo bomo — če bodo predlagane spremembe sprejete — izvolili prihodnje pomlad, se bo precej razlikovala od sedanje. Izrazi naj — tako poudarjajo teze, poslane v javno razpravo — stopnjo družbeno političnega in samoupravnega razvoja ter razvoj federalizma v naši državi.

Z osamosvojitvijo zbora narodov in njegovo tvorbo v splošnopristojni politični dom skupščine bo zagotovljeno, da bodo še bolj prišli do veljave interesi ter aktivna vloga republik pri oblikovanju in izvajanju politike federacije. Poslance zbora narodov (po 20 iz republik in po 10 iz pokrajin) naj bi volile republiške oziroma pokrajinske skupščine. Zbor narodov bo enakopravno z drugimi skupščinskimi zbori razpravljali in odločali o vseh vprašanih iz delokroga zvezne skupščine. Zaradi tega ne bo več potreben sedanji zvezni zbor, vsaj ne s svojimi dosedanjimi pristojnostmi. Del njegovih nalog, vse tisto, kar je izven pristojnosti zbora delovnih skupnosti (zunanja politika, narodna obramba, notranje zadeve itd.), bo prevzel novi zbor komun, kate-rega poslance bi volili s splošnim, neposrednim glasovanjem.

Organizacijsko-političnega zbora ne bo več, medtem ko bi gospodarski, prosvetno kulturni in socialno zdravstveni zbor obdržali svoje sedanje pristojnosti.

Celotna struktura te nove skupščine temelji na treh, če naj tako rečemo, temeljnih kamnih: narodi in narodnosti v republikah ter pokrajinah so zastopani v zboru narodov, delovni ljudje na posameznih področjih družbenega dela — v zboru delovnih skupnosti, občani iz komun pa v zboru komun.

Volitve — enkrat na štiri leta

Namesto da bi vsako drugo leto volili polovico poslancev, je zdaj predlagano, da bi skupščino volili v celoti enkrat na štiri leta. To bo, tako menijo, omogočilo večjo stabilnost v delu skupščinskih zborov ter politično izvršnih in upravnih organov. Ta sprememba še pomeni, da se bomo praktično otresli nenehne volilne aktivnosti, v kateri se pogosto preveč razsipajo sile in čas.

Nihče ne more biti več kakor dvakrat zapored član iste skupščine. Z drugimi besedami, poslanci se po izteku mandata ne bodo mogli »seliti« iz enega v drugi zbor, kot je zdaj še mogoče, bodo pa lahko še enkrat izvoljeni, če bodo dobro opravljali svojo nalogo in upravičili zaupanje volilcev. Toda razen v izjemnih primerih bo mandat člana izvršnega sveta trajal samo štiri leta.

V volilnem sistemu, čeprav zato ni treba spreminjati ustave, predvidevajo še nekatere druge, dokaj pomembne spremembe. Prva je v tem, da se razširi vloga SZDL v celotnem volilnem procesu. Socialistična zveza postaja organizator volitev družbeno politične aktivnosti pred volitvami, pa tudi osnovni činitelj v kandidiranju poslancev in odbor-nikov.

Poslanci, ki jih predloži kandidacijska komisija občinske organizacije SZDL, pridejo avtomatsko na volilni seznam.

Med novostmi, ki jih predlagajo, je treba opozoriti, da se pravica do izvolitve v zbere delovnih skupnosti razširja — kar je zelo važno — na ne-

(dalje na 3. strani)

ČLANI KOLEKTIVA

UDELEŽITE SE VSELJDSKEGA ZBOROVANJA V NOVI GORICI!

15. septembra bo v Novi Gorici veliko vseljudo zborovanje, kjer bomo Slovenci počastili 25. obletnico vseljudske vstaje slovenskega Primorja, hkrati pa bomo počastili tudi 25. obletnico AVNOJ in zbora poslancev slovenskega naroda v Kočevju.

Pokroviteljstvo te proslave je prevzel tovariš Tito.

Spodobi se, da se te proslave udeleži kar največ Slo-venec, da bo tako množična in veličastna.

Proslave se lahko udeleži vsak član kolektiva in nje-govi svojci. Kdor želi na proslavo, mora narediti nasled-nje:

do 7. septembra se mora prijaviti v sindikalni pisarni ali pa pri enem od vratarjev v obratu I oziroma II. Pri vpisu mora plačati 1.000 starih dinarjev, s čemer je po-ravnani prevoz, vse ostalo pa bo plačala sindikalna orga-nizacija. V ceni 1000 starih dinarjev je vračunana tudi spominska značka.

Za kranjske udeležence bo na razpolago poseben vlak, ki bo odšel iz Kranja 15. septembra ob 3.45 zjutraj, v Novo Gorico pa bo prispel ob 6.30 uri.

Prepričani smo v množično udeležbo!

Sindikalna podružnica Tekstilindus

Predstavniki pobratenih mest La Ciotat in drugih so si v spremstvu predstavnikov občine in našega podjetja ogledali obrat II

Lastniki motornih vozil - bodite vsaj v podjetju disciplinirani!

Čudno je, da nekaterim članom kolektiva v obratu I ni mogoče dopovedati, da tudi zanje veljajo prometni in ostali predpisi znotraj obrata. Takih objestnežev je vedno več, pa bo zato treba določiti ustrezno komisijo, ki bo kršilce lahko kaznovala ali pa predlagala ustreznemu organu, da jih kaznuje. Le tako bo mogoče doseči potrebno disciplino, ki edina lahko jamči za varnost ostalih. Nepravilnosti, ki jih omenjeni objestneži delajo, so naslednje:

1. Ko prihajajo z vozilom (avto, motor, moped) v podjetje, vozijo znatno hitreje, kot to pred-

Pred predilnico v obratu II

pisuje (dovoljuje) prometni znak pri vходу. To še posebno velja za mopediste, ki zavijajo mimo finančnega oddelka in nato še okrog poslopja menze. Čudno je, da doslej še ni prišlo do prometne nesreče.

2. Isto velja takrat, ko omenjeni zapuščajo podjetje. Takrat se tudi med vozniki avtomobilov pojavijo dirkači, čeprav je tiste trenutke na cesti do izhoda polno pešcev — članov kolektiva. Nekateri lastniki avtomobilov so poleg

(dalje na 2. strani)

S VI. kongresa ZSJ - resolucija o življenju otrok in o potrebah sodobne družine

Z razvojem materialne osnove naše družbe in s povečanjem življenjske ravni se spremenijo tudi razmere in način življenja sodobne družine. To poraja tudi nove zahteve in probleme, ki terjajo sodobne rešitve na samoupravnih osnovi, da bi delovni človek v novih razmerah, ki jih uveljavlja družbena in gospodarska reforma, imel možnost na samoupravni osnovi v delovnem kolektivu in komuni poiskati najracionalnejše rešitve in odločati o izboljšanju življenjske ravni.

Ugotavljamo, da so na sedanji stopnji našega razvoja med vprašanji, ki zadevajo življenje sodobne družine, posebno aktualni razvoj in vzgoja otrok, sodobna organizacija in način prehrane ter koriščenje posameznih uslug, ki so potrebne sodobni družini, kar je predpogoj za povečanje produktivnosti dela in za dvig življenjske ravni.

VI. kongres ZSJ ugotavlja, da odnos družbe do mladega naraščaja in zadovoljevanje potreb sodobne

družine kljub nekaterim uspehom in prizadevanjem znatno zaostaja za doseženo stopnjo splošnega družbenega razvoja. Mimo nekaterih drugih je glavni vzrok za zaostajanje tega področja nezadovoljivo sodelovanje delavcev in sindikalne organizacije pri kreiranju te politike v delovni organizaciji in v občini.

1. Kongres ZSJ meni, da je vprašanje varstva in vzgoje otrok in s tem v zvezi potreba po ustvarjanju pogojev za njihov normalni razvoj, sestavni del prizadevanj za zagotovitev naprednega razvoja celotne družbe. Za čim popolnejše uveljavljanje funkcije družbe na področju razvoja in vzgoje mlade generacije, opozarja VI. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije na naslednje probleme in naloge:

Položaj otroškega varstva terja znatno večje naložbe družbene skupnosti v neposredne oblike

(dalje na 2. strani)

Narodna obramba - atomska vojna

V prejšnji številki Tekstilca sem skušal v članku »Vseljudska obramba je pogoj za uspeh« povedati, da smo se pričeli resno in načrtno pripravljati na sodobno narodno obrambo, ki naj zagotovi — v primeru vojne — svobodo in neodvisnost naše države.

Ena izmed osnov in pogojev, da uspejo je: **INFORMIRANJE DRŽAVLJANOV** o dejanskem stanju razmer, v katerih živimo, o nevarnostih, ki nam groze, o načinih in ukrepih s katerimi se bomo lahko uspešno branili pred sovražniki v primeru klasičnega ali atomskega napada. Le dobro pripravljeni bomo kos neljubim presenečenjem, hkrati pa bodo tudi naše izgube v prvih trenutkih manjše.

Kadar govorimo o možnosti tretje svetovne vojne, menimo, da bo katastrofalna, če bo uporabljeno atomsko orožje. Če bo tako, smo prepričani, da smo brez moči nasproti napadalcu, pa imeli še tako dobro opremljeno in sposobno armado.

Resnica je, da je takšno prepričanje nepravilno in, če bi ga obdržali, tudi usodno. S konkretnimi podatki (iznešeni so bili na posvetovanju o konceptih vsesplošnih obrambnih priprav v Kranju) naj povem, da je z vsestranskimi obrambnimi pripravami in ukrepi možno uspešno kljubovati tudi atomskemu orožju.

V zadnjem času so bile v Sloveniji narejene študije in analize atomskega napada, in sicer 19 bomb na področju Slovenije. Upoštevana so bile bombe od jakosti 2 kilotone do 100 kiloton (v skupni jakosti 508 kiloton). Po vseh mogočih izračunih strokovnjakov bi bile posledice takega udara naslednje:

BREZ POTREBNIH PRIPRAV IN UKREPOV ZA TAK PRIMER bi imeli: 8715 mrtvih, 21.084 težko ranjenih, skupno torej 29.799 onesposobljenih.

V PRIMERU IZVRŠENIH PRIPRAV IN UKREPOV pa bi imeli: 3.647 mrtvih in 9.930 težko ranjenih ali skupno 13.577 onesposobljenih.

Ze iz teh podatkov sledi, da bi imeli dobro pripravljene kar 16.000 manj žrtev, kar seveda veliko pomeni.

Posebej sta bila vzeti še mesti Kranj in Ljubljana. Izračuni in analize so dali naslednje podatke:

Pri vseh možnih izvršenih ukrepih bi bila posledica 20 kilotonske atomske bombe v Kranju naslednja: 459 mrtvih, 824 težko ranjenih. Brez ukrepov pa bi imeli 7.530 mrtvih in 12.229 težko ranjenih. (20 kilotonska bomba je bila vržena na Hirošimo!).

Za Ljubljano pa so bili izračunani naslednji podatki: pri vseh možnih ukrepih 2.268 mrtvih in 6.300 težko ranjenih, brez ukrepov pa 48.482 mrtvih in 81.908 težko ranjenih, kar pomeni, da bi bilo mesto praktično uničeno.

Mar ne povedo podatki dovolj nazorno, kako potrebna in učinkovita je ustrezna obramba, in tudi to, da atomska vojna še ne pomeni konca sveta, še ne pomeni vreči puške v koruzo in se predati na milost in nemilost.

Posledice same eksplozije atomske bombe torej niso tako hude, kot nekateri mislijo, seveda ob pogoju, da smo na tak udar vsestransko dobro pripravljene. S tem pa na žalost še ni konec najhujšega, saj vemo, da se nahaja po eksploziji večina materiala atomske bombe v zraku v obliki prav drobnega prahu, ki sega v velikanske višine in ga vetrovi raznesejo po vsem svetu. Prav ta prah zelo podaljša učinek atomske eksplozije, vendar ta učinek ni več omejen na kraj udara, temveč se porazdeli po vsej zemlji. Prav to, da ni nihče varen pred nevarnimi posledicami radioaktivnih snovi iz zraka, pa daje upanje, da atomsko orožje ne bo uporabljeno, če bo prišlo do vojne. **P. G.**

Lastniki motornih vozil -

(dalje s 1. strani)

vsega še nesramni, saj z vožnjo nazaj iz boksa dobesedno ogrožajo pešce, čeprav imajo le-ti prednost pred njimi.

3. Problem zase je parkiranje avtomobilov v boksih. Na žalost teh ni dovolj za vse koristnike (posebno tedaj ne, če so boksi polni zabojev, kar seveda ni prav), pa so zato bolj pozni prisiljeni, da parkirajo izven pokritega prostora. Tisti, ki spoštujejo red na cesti, jih parkirajo lepo v podaljšku pokritega prostora proti tkalnici, tisti, ki jim je vseeno, pa jih postavijo vzdolž boksa in tako zaprejo izhod enemu ali celo dvema avtomobiloma iz boksa. Tak način je nepravilen, ker morajo nekateri člani iz podjetja tudi med delovnim časom, pa zaradi teh nediscipliniranih ljudi tega ne morejo narediti.

4. Predpis tudi prepoveduje vožnjo proti tkalnici in predilnici, vendar se še vedno najdejo taki, ki se nanj poživljajo. Tudi tak odnos je vse prej kot lep in pravilen.

Glede na vse te nepravilnosti ne bo napak, če bi resnično določili komisijo, ki bi urejala ta vprašanja znotraj obrata. Ta komisija bi morala določiti, kje se še sme parkirati izven pokritega parkirnega prostora, kje naj parkirajo tujci itd. Obvezno pa bi morala kaznovati vse tiste, ki ovirajo varen promet znotraj obrata I in II.

Morda ne bo napak, če bi uvedli odškodnino za parkiranje v pokritem parkirnem prostoru. Ti boksi so bili zgrajeni iz našega skupnega denarja, koristimo pa jih samo nekateri. Zakaj bi bilo

potem napak, če bi vsak koristnik vsaj del tega denarja povrnil. Seveda bi bilo treba ločiti tiste voznike, ki se stalno vozijo in tiste, ki pridejo z vozilom le včasih. Za stalne bi kazalo uvesti mesečno karto (veljala naj bi 20.— novih dinarjev), za občasne pa bi veljalo enkratno parkiranje 2.— nova dinarja. **P. G.**

Pogled na naš paviljon na XVII. Gorenjskem sejmu v Kranju

S VI. kongresa ZSJ - resolucija o življenju otrok in o potrebah sodobne družine

(Nadaljevanje s 1. strani)

otroškega varstva in izdatnejšo družbeno in strokovno odgovornost za racionalnejšo porabo sredstev.

Kongres sodi, da bi bilo potrebno za hitrejše zagotavljanje pravic in potreb otrok neprestano krepiti obstoječe sklade, za neposredno otroško varstvo z večjim vlaganjem družbeno-političnih skupnosti, delovnih in družbenih organizacij ter občanov in sklade ustanovljati tudi tam, kjer jih še niso ustanovili. Sredstva teh skladov morajo biti materialna osnova za uresničitev programa razvoja otroškega varstva v mestnih skupnostih oziroma občinah. Sindikati bodo spodbujali akcijo združevanja sredstev delovnih organizacij v okviru mestnih skupnosti in občin, da bi tako **poiskali nove vire sredstev za te sklade.**

Prav tako si bodo prizadevale sindikalne organizacije za večji vpliv delovnih ljudi tako v delovnih organizacijah kakor v kraju bivanja pri odločanju v delitvi in načinu porabe tistega dela presežne vrednosti dela, ki je namenjen za splošne potrebe.

Skupno z drugimi družbenimi organizacijami in ustanovami se bo sindikat vključil v prizadevanje, da bi se šolski sistem in vzgojne ustanove bolj kot doslej ukvarjale tudi z vprašanji vzgoje mladine in otrok. Zato bo sindikat spodbujal večje sodelovanje in koordinacijo med šolo in starši glede vzgoje in izobraževanja otrok in za delitev odgovornosti staršev in družbe pri vzgoji, izobraževanju in razvoju otrok.

Kongres posebej poudarja ustreznost profila kadrov, ki bi uresničevali program družbene skrbi za otroke, ter pri tem posebej opozarja na vlogo profesionalnih združenj in strokovnih služb. Sindikalne organizacije morajo bolj kot doslej podpirati prizadevanja družbenih dejavnikov za vzgojo staršev, da bi lahko le-ti pravilno skrbeli za razvoj in vzgojo otrok v družini.

V naslednjem obdobju si bodo sindikati prizadevali za učinkovitejši sistem zdravstvenega varstva matere in otroka, za preventivne ukrepe pri zdravju otrok in za usposabljanje in gradnjo večjega števila različnih zdravstvenih ustanov, za modernizacijo teh ustanov, izobraževanje kadrov in za uveljavljanje sodobnih znanstvenih dosežkov na tem področju.

Uvajanje skrajšanega delovnega tedna, **večzmenko delo** in vse večje število družin, kjer sta zaposlena oba starša, terja večje prizadevanje sindikalnih organizacij in drugih družbenih dejavnikov pri širjenju mreže otroških ustanov in različnih drugih oblik varstva, ki lahko pripomorejo k izboljšanju otroškega varstva (ustanove za dnevno bivanje otrok, podaljšano bivanje v šoli, šolske kuhinje, letovišča in okrevališča, zdravstvene varstvene ustanove, otroška igrišča, pionirski klubi, delavnice za tehnično izobraževanje in podobno).

Nekatere težnje, da bi ukinitelj šolske kuhinje in dejstvo, da **otroci ponekod ne uživajo pravilne prehrane**, opozarjajo zlasti sindikalne organizacije v občinah, da se vključijo v prizadevanja, za ohranitev in razširitev mreže šolskih kuhinj in za povečanje števila otrok, ki se hranijo v šolskih kuhinjah.

XVII. Gorenjski sejem v Kranju

Po obsegu se letošnji sejem ni razstavljenih izdelkov je bil bolj razlikoval od lanskega, je pa zato bolj zajel večje število razstavljalcev na razpolago izdelki inozemskih in tudi v kvalitetnem pogledu razstavljalcev, in to za dinarje,

Sindikat se zavzema za racionalno organizacijo in poslovanje otroških ustanov in za usklajevanje njihovih uslug s potrebami in možnostmi staršev.

2. Spričo sprememb v načinu življenja sodobne družine, ki jih povzročata nov delovni čas, bodo sindikalne organizacije posvečale posebno pozornost prehrani, prilagajanju prehrane sodobnim potrebam, kvalitetni hrani in vplivu znanosti na način prehrane.

Zato si bodo sindikati v delovnih organizacijah in občinah prizadevali za **postopni razvoj večjih proizvodnih zmogljivosti družbene prehrane**, za sistem in mrežo za raznašanje hrane, pri čemer bodo izrabili možnosti združevanja sredstev delovnih organizacij, mestnih skupnosti, občin in gostinskih podjetij, usklajali interese prehranske industrije in gostinstva s potrebami delovnih ljudi in njihovo kupno močjo.

Spričo sodobne organizacije dela bodo morale delovne in sindikalne organizacije posvetiti večjo pozornost organizaciji tovarniških menz in pripravljajanju toplih obrokov za delavce med delovnim časom.

Šesti kongres Zveze sindikatov Jugoslavije ugotavlja, da pogoji za prevoz na delo niso usklajeni z možnostmi delovnih organizacij in komun ter s potrebami delavcev, zato je potrebno tem vprašanjem posvetiti večjo pozornost.

3. Zaradi nerazvitosti servisov za pomoč družini in gospodinjstvu si bodo sindikati prizadevali, da bodo v komunah pri letnem in srednjeročnem programu razvoja računali tudi na razvoj in krepitev terciarnih dejavnosti glede na potrebe zaposlene družine.

Sindikati se bodo preko zborov in drugih javnih tribun občanov, potrošniških svetov in podobnih oblik aktivno vključevali v akcije, ki pospešujejo prizadevanja delovnih ljudi na samoupravnih osnovah v kraju bivanja in v komuni za zagotavljanje pomoči zaposleni družini.

Da bi sindikalne organizacije in vodstva, posebno pa občinski sindikalni sveti čimbolj učinkovito sodelovali pri uresničevanju teh nalog, se morajo tako organizirati in delovati, da bodo vedno v središču dogajanja in da bodo spodbujali reševanje na samoupravnih osnovah in na osnovi samoupravnih dogovorov. **Posebno pomembno je posvetiti vso pozornost izdelavi sistema programiranja na tem področju**, pri čemer je potrebno upoštevati celoten postopek programiranja, ugotavljanju položaja in potreb v delovnih organizacijah in mestnih skupnostih in izdelavi letnih in dolgoročnih programov dela, ki naj bi bili osnova za izdelavo ustreznih programov družbenega razvoja občine in osnova za financiranje vseh dejavnosti na področju organiziranja življenja in vzgoje otrok in zadovoljevanja potreb sodobne družine! Sindikalne organizacije bi morale podpirati načelo solidarnosti pri reševanju vseh potreb, spremljati bi morale uresničevanje nalog in na ta način organizirano prispevati k izboljšanju življenjskih in delovnih razmer zaposlene družine, pri čemer pa bo prišlo do večjega izraza tudi njeno samoorganiziranje pri reševanju potreb življenjskega standarda.

kar je omogočilo potrošnikom nakup predmetov, ki jih sicer — brez deviz — ne bi mogli kupiti.

Posebno veličko so na sejmu prodala tista podjetja, ki so nudila odkup na kredit brez pologa in brez porokov. Manj razveseljivo pa je, da je kupec moral v takem primeru plačati manipulativne stroške (2 do 3,5 % od vrednosti kupljenega blaga — vsteli so tudi obresti!), kar seveda poveča obresti na 10 in več odstotkov. Dvomim, da so ti stroški res tolikšni. Razveseljivo je bilo na sejmu tudi to, da so podjetja prodajala predvsem kvalitetne izdelke, šare pa je bilo malo. Še vedno pa je razbitost in nepreglednost velika slabost te tradicionalne prireditve v Kranju.

Kot vedno smo imeli naš paviljon na razstavišču II, to je v Tekstilni šoli. Moram reči, da mi je naš paviljon zelo ugajal, saj je bil daleč najboljši, če ga primerjam z dosedanjimi. Enostavna ureditev prostora, pregledno in smiselno razporejeno blago in lutke, rahla in nevsiljiva dekoracija, vse to je naredilo vtis elegance, dinamike in celote. V takem okolju je prišlo do izraza naše blago, njegovi vzorci in barve, ne pa rože in drugi dekorativni predmeti, kar se je pogosto dogajalo poprej. Paviljon je bil resnično privlačen in zanimiv. Prepričan sem, da je vzbudil po-

(dalje na zadnji strani)

Posledice prevelike uporabe tablet proti bolečinam

Malo je besed, ki bi imele tako velik pomen kot beseda bolečina. Vse od komaj zaznavnega neugodnega občutka do največjega telesnega in duševnega trpljenja imenujemo bolečina. Zato ni čudno, da se človek skuša upreti bolečini. Največkrat seže po sredstvih (tabletah, praških), ki naj mu ublažijo bol, čeprav bi se večkrat bolečine lahko odpravile brez uživanja tablet.

Med obolenji današnjega časa so na prvem mestu boleznin srca in ožilja, na tretjem mestu pa so različna zastrupljenja, med katerimi je največkrat povzročitelj alkohol in razna zdravila proti bolečinam. Leta 1963 je zdravstvena služba v naši državi statistično obdelala 92.000 raznih oblik zastrupljenja in ugotovila, da je bila največkrat vzrok zastrupitve uporaba analgetičnih sredstev proti bolečinam. V istem letu je bilo samo v naši republici prodanih 34 milijonov analgetikov, kar predstavlja 21 tablet na prebivalca Slovenije. Ti podatki se nanašajo na 1. 1963, danes pa je situacija verjetno še veliko hujša.

V praksi zelo pogosto prihaja do zlorabe uživanja tablet, ki imajo za osnovo fenacetin in vsebujejo codein, cafein in barbiturate (uspavala). Vsa ta sredstva ublažijo bolečine in pri tem tudi ustvarjajo vtis vedrine, živahnosti, povečanje delazmožnosti in zato spadajo v vrsto zelo iskanih zdravil. Na drugi strani pa analgetiki, ki vsebujejo fenacetin po

daljši uporabi sami povzročajo glavobol in zato človek jemlje vedno nove doze. Tako pogosto nastane zaprti krog, ki je za človeka lahko usoden. Če pa taka zdravila temu človeku naenkrat odvzamemo, postane vznemirljiv, boli ga glava, je duševno potrt, trese se, muči ga nespečnost, pojavljajo se revmatizmu podobne bolečine po vsem telesu itd.

Tudi v našem podjetju se je zelo razširilo nekontrolirano uživanje tablet in praškov. Posebno delavke v proizvodnji segajo po tabletah v večjih količinah, saj so primeri, ko posamezniki zaužijejo dnevno tudi do 10 tablet ali kombiniranih praškov. Vzroki za tako velik porast tabletomanije so različni, vendar večkrat subjektivni kot objektivni. Res je, da delovni pogoji: ropot, slab zrak in naporno delo, včasih povzročijo glavobole, velikokrat pa so tem bolečinam krive neurejene družinske razmere, alkoholizem, ponočevanje, slaba in nehranilna prehrana, konfliktna situacija na delovnem mestu itd. Če bi se ti problemi uredili, bi odpadel tudi glavobol. Marsikatera delavka pa se je uživanja tablet tako navadila, da ima že fiksno idejo, da jo boli glava, če ne vzame tablete. V takih primerih že lahko govorimo o bolezni, ki ima lahko hude posledice na življenjskem sistemu. Na take posledice pa zelo radi pozabljamo. Ko pa je nesreča tu, se velikokrat ne da več odpraviti.

F. D.

Pogled na poslopje tkalnice IV, ki ga obnavljamo

Javna razprava o ustavi

(dalje s 1. strani)
katere številčno močne kategorije ljudi v naši družbi. Redni študenti in učenci, starejši kakor 18 let, bodo lahko izvoljeni v prosvetno kulturni zbor, kmetovalci — kooperanti pa v gospodarski zbor.

Več pravic pokrajinam in narodnostim

Da bi delovni ljudje in narodi Jugoslavije lahko popolneje uveljavljali svoje suverene pravice v republici, v federaciji pa tiste pravice, ki so v skupnem interesu, je treba z ustavnimi spremembami povečati pravice in odgovornost republik v zakonodaji, posebno na področjih, kjer federacija zdaj sprejema popolne in temeljne zakone.

S svojimi statuti in samoupravnimi akti bodo lahko delovne organizacije v prihodnje bolj samostojno določale svojo notranjo organizacijo, dolžino mandata upravnih organov v skladu z naravo dejavnosti, še posebej pa bodo proučevale vprašanja organov upravljanja v večjih delovnih organizacijah,

prav tako pa tudi dejavnosti, ki je posebnega družbenega interesa.

Z ustavnimi spremembami bodo avtonomne pokrajine dobile širše pravice za razvijanje samoupravljanja, usmerjanje gospodarskega razvoja, uveljavljanje enakopravnosti narodov in narodnosti, določanje svojih virov dohodkov itd. Akti pokrajinskih skupščin bodo imeli veljavo zakonov. Pokrajine bodo volile tudi samostojne delegacije za zbor narodov itd.

Enakopravnost jezikov narodov in narodnosti, to je njihovo uveljavljanje v praksi, je zagotovljena na področjih, kjer narodnost živijo. V skladu z republiško ustavo in zakonom imajo pripadniki narodnosti pravico do uporabe svojega jezika pri uveljavljanju svojih pravic in dolžnosti ter v postopku pred državnimi organi in organizacijami, ki opravljajo javna pooblastila.

O vsem tem mora povedati svojo besedo javna razprava. Zatem bo skupščina v jeseni letos določila konkretne amandmaje ustavnih sprememb.

Nov avtobus z združenimi močmi?

Vsi vemo, da je naš avtobus do kraja izrabljen, da nam je že v sramoto. Večkrat se zgodi, da moramo prepeljati naše goste na izlet ali podobno, pa moramo v takih primerih najeti mnogo dražji avtobus pri prevoznikih, ker nas je lastnega sram. Tudi prevozi članov kolektiva v počitniško naselje Novigrad so vse prej kot prijetni, saj je vozilo trdo, počasno in tudi notranjost ni primerna za daljšo vožnjo.

Že večkrat smo se na seji tovarniškega odbora pogovarjali o nakupu novega avtobusa, vendar se je pogovor vedno končal pri denarju, ki ga ni.

V letošnjem letu razpolaga sindikalna organizacija podjetja z nekaj milijoni starih dinarjev, ki sicer ne zadostujejo za nakup, so pa osnova, s katero bi morda avtobus lahko kupili že prihodnje leto.

PREDLAGAM NASLEDNJO AKCIJO:

S 15. septembrom bi pričeli s prostovoljnimi prispevki članov kolektiva (to naj bi bilo priporočilo CDS in sindikalne organizacije), ki bi jih razvrstili v devet skupin, in to:

Osební dohodki v N din	višina prispevka v N din
do 600	—
600— 700	1
700— 800	1,5
800— 900	2
900—1.000	3
1.000—1.100	4
1.100—1.200	5
1.200—1.300	10
1.300—1.500	15
1.500—1.800	20
Nad 1.800	25

V devetih mesecih (do meseca maja 1969) bi to zneslo (če bi prispevali vsi člani kolektiva) okrog 9 milijonov starih dinarjev. Če bi k tej vsoti prispevalo še podjetje okrog 7 milijonov dinarjev, bi skupno z razpoložljivim denarjem, ki ga ima sindikalna organizacija zbrali 24 milijonov dinarjev, kar je dovolj za nov avtobus znamke Mercedes.

Če je akcija v tako kratkem času neizvedljiva, bi jo razširili

na 21 mesecev, kar bi zmanjšalo prostovoljne prispevke na polovični znesek. Rezultat pa bi bil nov avtobus, na katerega bomo drugače čakali še leta, ker podjetje nima dovolj denarja, da bi ga v celoti kupilo samo.

P. G.

Slavnostna številka »Tekstilca« bo izšla oktobra! Člane kolektiva prosimo za sodelovanje uredništvo

Zanimivo

Kaj je analiza

Analiza je grška beseda in se nanaša predvsem na razčlenjevanje, razstavljanje neke celote na njene sestavne dele vse dotlej, dokler ne pridemo do nedeljivih sestavin. Z analizo spoznamo:

- iz katerih sestavin je sestavljena preiskovana snov in
- število ali raven teh sestavin in njihova medsebojna razmerja.

Analiziramo zato, da bi ugotovili količinska razmerja (kvantitativna analiza), ali da bi ugotovili kakovostno sestavo preiskovane snovi (kvalitativna analiza).

V gospodarstvu in v poslovanju nasploh često analiziramo razne pojave. Analiziramo na primer amortizacijo, bilanco, hitrost obračunavanja sredstev, cene, sestavo dobaviteljev, ekonomičnost poslovanja in izkoriščenost materiala, izvršitev planov proizvodnje, kreditiranje, sestavo kupcev, metode proizvodnje, splošne izdelavne stroške (režijo), obratna in osnovna sredstva, osebne dohodke, prodajo, plasman itd.

ANALIZA AMORTIZACIJE

Delovno skupnost vedno zanima kolikšni in kateri stroški bremenijo delovna sredstva. Ker se tak strošek v proizvodnji redno pojavlja, je zelo pomembno ne samo to, koliko je treba odvajati za amortizacijo v celoti, ampak tudi koliko ta kategorija obremenjuje enoto izdelka. To je seveda povezano s stopnjo izkoriščenosti razpoložljivih delovnih sredstev ali, kakor to običajno rečemo pri nas, s stopnjo izkoriščenosti kapacitet.

Toda raven obremenitve izdelka z amortizacijo je povezana tudi z vzdrževanjem in pravilno uporabo delovnih sredstev, pa tudi z nabavo novih sredstev oziroma z novimi investicijami.

ANALIZA LASTNE CENE

To je preučevanje, kateri stroški in v katerem obsegu bremenijo enoto izdelka, da bi ugotovili možnosti, kako bi nekatere stroške odpravili ali pa jih vsaj zmanjšali. Običajno obsega lastna cena naslednje sestavine: stroške materiala, osebne dohodke, amortizacijo, splošne stroške (obratno režijo). Z analizo najprej ugotavljamo razliko med dejanskimi in planiranimi stroški, potem pa se preučujejo

tiste sestavine, ki so najbolj vplivale na zvišanje ali znižanje lastne cene. Na ta način spoznavamo vzroke, ki vplivajo na raven proizvodne cene, da bi jih potem lahko odpravili ali vsaj delno znižali.

Glavni činitelji za znižanje lastne cene so: povečanje produktivnosti dela, tehnična racionalizacija (na primer zamenjava dragih materialov s cenejšimi) in hitrejša obračunavanja obratnih sredstev.

(Pres servis)

Kaj so stroški poslovanja?

K stroškom poslovanja prištevamo: materialne stroške, amortizacijo, obresti na poslovni sklad, razne prispevke zbornicam, strokovnim združenjem in socialnemu zavarovanju, izdatke za izobraževanje strokovnih kadrov, za financiranje šol, kot tudi druge stroške, ki so predvideni s predpisi in pogoji poslovanja.

Med materialne stroške spadajo izdatki za material, režijo, proizvodni stroški (to je stroški transporta), usluge drugih podjetij in oseb, obresti na kredite za obratna sredstva, zavarovalne premije, stroški reklame in reprezentance, stroški udeležbe na sejmih, nato stroški investicijskega vzdrževanja osnovnih sredstev, nagrade za delo vajencev itd.

V skupino materialnih stroškov spadajo tudi potni stroški in dnevnice za službena potovanja in nadomestila za selitvene stroške zaradi službenih potreb, oziroma za stroške preselitve upokojenih delavcev ali članov ožje rodbine umrlega delavca, terenski dodatki in nadomestila za ločeno življenje, izdatki za zaščitno obleko in obutev ter izdatki za službene obleke.

Nadalje spadajo v to skupino tudi izdatki za močnejšo hrano potapljačev, osebja na ladjah in osebja, ki je zaposleno pri čiščenju komunikacij po vremenskih katastrofah. Tudi izdatki za prevoz delavcev na delo, če presegajo 6 novih dinarjev mesečno, nato nadomestila osebne dohodke za prvih 30 dni bolezenskega dopusta in avtorski honorarji stalnih in občasnih sodelavcev.

Poleg navedenih izdatkov spadajo med materialne stroške tudi stroški za električno energijo, plin in vodo. Prav tako tudi odpisane terjatve, nadomestila za škodo, ki je nastala zaradi višje sile (poplava, potres itd.), nato nadomestila za nastalo škodo, ki je ni možno pokriti iz rezervnega sklada, primanjkljaji pri popisu, naknadno ugotovljeni stroški iz prejšnjih let, izgubljene are, kazni za gospodarske prekrške in prestopke, penali, zamudne obresti in drugi izdatki.

Predpisi točno določajo, kateri stroški — poleg navedenih — še spadajo med materialne stroške.

(Pres servis)

Prva pomoč - nagle zastrupitve

Zastrupitve s pokvarjeno hrano, strupenimi gobami, jedkimi snovmi, zdravili, alkoholom — so tudi ena izmed neposrednih nevarnosti za življenje. Posebno v poletnem času so pogoste zastrupitve s pokvarjeno hrano. Največkrat je pokvarjeno meso, mleko, mlečni izdelki, ki jih hranimo na toplem in neprimernem mestu. Znamenja zastrupitve s hrano so naslednja: huda slabost in bljuvanje, močna driska, glavobol, včasih nastopi vročina, drugič je telo hladno.

PP (prva pomoč):

Čimprej moramo izzvati bruhanje, da odstranimo strupeno snov iz telesa. To dosežemo z draženjem jezika na mehkem nebu in s pitjem mlačne slane vode (2 veliki žlici soli na 1 liter mlačne vode) prav tako je dobro piti mlačno vodo, ki smo ji dodali jedilno sodo (4 velike žlice sode za 1 liter vode).

Po bljuvanju naj ponesrečenec popije 2 žlici ricinusovega olja za odvajanje ali pa dve žlici grenke soli (kupimo jo v lekarni in jo je dobro imeti vedno pri roki). Bolnik naj mirno leži. Za žejo mu damo piti le ruski čaj, brez dodatka sladkorja, s saharinom pa ga lahko osladkamo.

Če bruhanje in driska ne prenehata in se pojavi splošna oslabelost in vročina, moramo poskr-

beti za čimprejšnji prevoz v bolnišnico, kjer mu bodo izprali želodec in dali zdravila proti zastrupitvi.

Kako preprečimo zastrupitve s hrano?

Najvažnejša je higiena ljudi, ki imajo opravka s pripravo hrane. Roke si je potrebno umiti čimvečkrat in temeljito, in sicer z milom in tekočo vodo. Prav tako je treba skrbeti, da so živila sama čista in umita, posebno zelenjava in sadje. V poletnem času imejmo spravljena živila na hladnem prostoru in zavarovana pred muhami in drugim mrčesom.

Zastrupitev z gobami:

Najbolj pogosto se ljudje zastrupljajo s strupenimi gobami, ki jih ne poznajo dobro in jih zamenjujejo s pravimi, ali pa tvegajo, češ, saj se ne bo nič zgodilo. Vendar je zastrupitev s strupenimi gobami lahko smrtno nevarna, če bolniku ne nudimo pravočasno prve pomoči. Strupene niso le neužitne gobe, temveč tudi prave, če jih pogrevamo, zato je važno, da gobe uživamo sveže pripravljene. Znaki zastrupitve so bruhanje, driska, vročina, glavobol in splošna oslabelost, kar vse se pojavi približno 6 ur po zaužitju.

PP: Odstraniti je treba stupeno snov iz telesa že pri prvih znakih zastrupitve z bljuvanjem in dati

odvajalo, da se izprazni tudi črevesje. Bolnika moramo poslati čimprej v bolnišnico.

Zastrupitve z jedkimi snovmi (kislina, lugi):

Te zastrupitve so navadno posledica neprevidnosti ali nesreče (posebno pri otrocih), večkrat pa so tudi namerne. Znaki zastrupitve so: močne bolečine v prsih in trebuhu, bljuvanje in driska, lahko pa se pojavijo tudi znaki šoka (nezavesti, splošne prizadetosti) ustnice so po navadi ožgane, prav tako jezik in usta. Po teh znakih lahko presodimo za kaj pravzaprav gre pri ponesrečenju.

Zaužite jedkovine povzročijo lahko naglo smrt, večinoma pa zapuste hude opekline v požiralniku in želodcu.

PP: Čim bolj moramo razredčiti jedko snov, ki jo je ponesrečenec zaužil. V ta namen mu damo piti velike količine vode, če vemo, da je popil kislino, mu damo piti tudi velik kozarec jedilne sode (do 3 žlice sode na en kozarec vode) ali raztopino milnice. To je protisredstvo proti kislini, ki omili njeno strupeno in jedko delovanje.

Ce smo prepričani, da je popil lug, damo bolniku piti kozarec razredčenega kisa ali limoninega soka (to je protisredstvo proti lugu).

V obeh primerih damo po pitju vode in protisredstva ponesrečenju še kozarec mleka ali nekaj požirkov olja, ki zavarujeta notranjo površino požiralnika in želodca. Ko smo bolniku nudili prvo pomoč, ga moramo čimprej prepe-ljati v bolnišnico.

Druge zastrupitve s strupenimi snovmi:

Možne so še zastrupitve z zdravili, ki jih ljudje zaužijejo namerno v preveliki količini ali pa jih vzamejo otroci. Važno je, da je vsako zdravilo na pravem mestu in nedostopno otrokom. Zdravila so često prevlečena s sladko plastjo čokolade (dražje) kar otroka zamika, ker so sladke, otrok jih lahko poje toliko, da je v življenjski nevarnosti. Zato moramo zelo paziti, da otroci nimajo dostopa do zdravil; ne smemo jih puščati malomarno po mizah, temveč naj bodo spravljene v omarici za prvo pomoč. Če je že prišlo do zastrupitve, moramo ravnati tako, kot pri zastrupitvi s strupeno hrano: odstraniti moramo trup iz telesa z bljuvanjem in odvajali in poskrbeti za čimprejšnji prevoz v bolnišnico, hkrati pa ne pozabimo poslati še ostanke strupene snovi, ker bo to zdravniku v veliko pomoč pri nadaljnjem zdravljenju.

Zastrupitev z alkoholom:

Nastane lahko namerno in v lažji obliki pri odraslih ali pa ponesreči pri otrocih, če smo pustili na vidnem mestu alkoholne pijače. Zastrupitev v lažji obliki — (zmedenost, negotovost v hoji, kretnjah, člobudravost, slabost in bljuvanje) je pijanost, ki jo na žalost vidimo vsak dan. Huda je zastrupitev z nezavestjo pa lahko povzroči tudi smrt, posebno pri ljudeh, ki alkohola niso vajeni in pri otrocih. Do nezavesti pijan človek, ki je obležal na cesti, se pri padcu lahko težje poškoduje. Posebno pogoste so poškodbe glave.

PP: Odstranimo ga iz neprimerne mesta, pregledamo poškodbe in če je nezavesten je najbolje, da ga obrnemo na bok z obrazom navzdol, da mu iz ust izteka slina in izbljuvki (ta položaj telesa je bil opisan v prejšnjem poglavju o prvi pomoči).

Ce vidimo, da krvavi, ustavimo krvavitev, če mu preneha dihanje, mu dajmo umetno dihanje. Ko smo mu nudili prvo pomoč, poskrbimo za čimprejšnji prevoz v bolnišnico.

Ce je pijanec pri zavesti, mu povzročimo bruhanje z draženjem jezika na mehkem nebu in pitjem mlačne slane vode. Po bljuvanju naj popije še veliko vode, ki bo razredčila alkohol v telesu. Alkohol povzroči ljudem veliko več škod kot koristi, zato se ga je bolje izogibati.

Doc. dr. Bojan Accetto

Res nekaj posebnega je, mar ne?

Miniaturni grad na Orehku

Ob železniški progi proti Ljubljani si je postavil svoj dom član našega kolektiva tovariš Vinko Ažman. Vinko dela v delavski restavraciji v obratu I, pridno in vestno, hkrati pa je vedno vesel in prijazen.

Tak je Vinko tudi doma, v krogu svoje družine. Hiša in njena okolica sta lahko za vzgled, saj je vse lepo urejeno in čisto, kot iz skatljice vzeto.

Nekaj posebnega in redkega pa je košček vrta, kjer si je Vinko v prostih urah postavil svoj mini-

aturni grad. Na majhnem kamni-tem hriščku ga je sezidal iz majhnih kamnitih zidakov, opremil s kovinskimi vrati in kovinsko streho. V posebnem stolpu, ki je ves iz kovine je majhen zvonček in tudi vsa notranjost je urejena tako, kot je bila v pravih gradovih. Okolica gradu je park v malem, na koncu parka pa stoji kozolec, ki je veren posnetek pravega gorenjskega kozolca. Ta delček vrta je resnično nekaj lepega in redkega v Kranju, je pa tudi do-

kaz, da ima Vinko veliko smisla za urejanje okolice, predvsem pa veliko potrpljenja in okusa; sezidati tak grad v vseh podrobnosti prav gotovo ni bilo enostavno in v nekaj dneh.

Mar ni razveseljivo, če človek porabi svoj prosti čas za take stvaritve, namesto da pohajkuje, popiva in podobno zapravlja svoj in svoje družine denar. Vinko je lahko za zgled vsem takim nebodi-jihtruba.

P. G.

**Člani kolektiva!
če imate kaj podobnega, nam sporočite, pa bomo objavili uredništvo**

Kako se obvarujemo prezgodnje arterioskleroze

(Nadaljevanje iz 7. številke T.)

Znano je, da mnogi bolniki s sladkorno boleznijo zelo zgodaj obole tudi za arteriosklerozo, in to zaradi bolezensko spremenjene presnove ogljikovih hidratov — sladkorjev in tudi maščob. Prav zaradi tega sodi zdravljenje sladkorne bolezni tudi v vrsto onih terapevtskih posegov, s katerimi obvarujemo ljudi prezgodnjega arteriosklerotičnega procesa in njegovih posledic.

Iz podobnih vzrokov kot pri sladkorni bolezni nastane nevarnost za prezgodnji nastop arterioskleroze tudi pri ljudeh, ki imajo putliko, hipotireoidizem (eno izmed obolenj žleze ščitnice), kakor tudi nefrozo.

Prevelika količina maščob v hrani, kar vodi do porasta lipoidov in holesterola v krvi, in pa debelost prav tako sodijo med zunanje nevarnostne faktorje pri nastanku arterioskleroze. Znano je, da je približno 70% arteriosklerotičnih bolnikov debelejših, kot bi lahko bili glede na svojo višino in starost. Posebno debeluh, ki imajo močno nakopičeno maščobo v območju prsnega koša in trebuhu, prej zapadejo arteriosklerozni kot drugi.

Ta ugotovitev tudi že pove, da moramo biti v hrani skromni, predvsem pa moramo intenzivno zmanjšati količino maščob in ogljikovih hidratov npr. sladkorja, kruha in testenin. S takim prehranskim režimom je treba pričeti že s 30. letom starosti, ne pa šele v kasnem življenjskem obdobju, ko je arteriosklerozna morda že do kraja razvita.

Predvsem so — vsaj po današnjem mnenju — nevarne tiste maščobe, ki vsebujejo dosti nasi-

čenih maščobnih kislin: mast, loj, maslo, in tudi margarina. Manj nevarna so rastlinska olja, še najmanj od vseh maščob pa olivno olje. Ne samo dietalno, ampak tudi z najrazličnejšimi zdravilnimi sredstvi lahko zmanjšujemo maščobo — posebno lipoidne in holesterol v krvi — in s tem preprečujemo prenegel razvoj arterioskleroze.

Danes je v svetu že mnogo zdravil, ki raztapljajo maščobe, še posebno one (lipoidne in holesterol), ki nastajajo v jetrih.

Telesno težo bomo lahko zmanjšali tudi z večjo fizično aktivnostjo. Pomanjkljiva fizična aktivnost oziroma pomanjkljivo telesno gibanje je dobro poznan nevarnostni faktor že zato, ker obole za arteriosklerozo česče oni, ki pri delu (pretežno sede in se manj gibljejo, ki se raje vozijo v službo kakor da bi hodili peš, medtem ko ljudje s podeželja in fizični delavci niso toliko prizadeti od arterioskleroze.

Tudi kajenje prispeva svoje k nastanku arterioskleroze. Nasploh je tobak znan kot eden najmočnejših žilnih strupov. Mnogo več kadilcev, posebno tistih, ki pokaže po 30 in tudi 40 ali celo več cigaret na dan, česče zbolijo za arteriosklerozo kakor pa tistih, ki kade cigare ali pipo, vsekakor manjkrat pa zbole ljudje, ki sploh ne kade. Zelo pogosto prav pri kadilcih opazujemo arteriosklerozo srčnega ožilja, katere najtežja komplikacija je miokardni infarkt ali srčna kap. Nekateri avtorji so opazili da tudi žene znatno prej obole za arteriosklerozo, če velikokrat, v primeri z nekadilkami, ki razmerno kasno obolevajo za arteriosklerozo.

Današnji nagli razvoj industrializacije, hitri tempo življenja in s tem v zvezi pogostni psihični konflikti — kar vse prištevamo med t.i. »stresne situacije« — prispevajo k hitrejšemu nastanku arterioskleroze. Prav zaradi tega je nujno čimbolj preprečevati razburjenja in si kar se le da umiriti življenje. Mnogokrat moramo ljudem svetovati, naj ne bodo sužnji svojega poklica, naj se — če je le mogoče — od časa do časa sprostite, naj izrabijo svoj tedenski odmor za popolno duševno razbremenitev. To naj bi bili temeljni napotki, ki vodijo k umirjenju živčnega sistema in s tem manj intenzivnemu nastopanju arterioskleroze.

Zelo pogosto opazujemo, da nastopajo arteriosklerotična obolenja v nekaterih družinah česče kakor pri drugih. Včasih zasledimo tudi, da so predniki arteriosklerotičnega bolnika prav tako bolehal za isto boleznijo ali za katero od komplikacij arterioskleroze. V takih primerih gre za pojavljanje dednosti ali genetičnih faktorjev v nastanku arterioskleroze.

Se zelo malo znanega je o naravi teh dednih faktorjev. Vsekakor pa ti dejavniki so in ustvarjajo pogoje za zgodnji nastop tega žilnega obolenja. Mogoče gre v tem primeru za posebne spremembe v nekaterih sestavinah celičnih jeder organizma (posebno obravnava znanost danes spremembe v nekaterih nukleinskih kislinah), ki v sorazmerno zgodnjem starostnem obdobju pogojujejo nastanek arterioskleroze. Ta nazadnje imenovani genetični faktor

preučujejo danes v mnogih raziskovalnih institutih.

Nobelov nagradjenec Pickering je leta 1966 v New Yorku na sestanku nekaterih še živčih Nobelovih nagradencev izjavil, da bomo z vplivanjem na te dednostne (genetične) faktorje lahko preprečili zgodnji nastop arterioskleroze in tudi staranja, in celo nekaterih obolenj, ki so posredno prav tako povezana z dednostjo, npr. rak, levkemija in podobna težka obolenja.

Po vsem povedanem že vidimo, da se obvarujemo prezgodnjega nastopa arterioskleroze le takrat, če v zgodnjem življenjskem obdobju pričenjamo misliti na obrambo pred to boleznijo. Ze ob 30. letu starosti je treba odvracati vse one bolezenske in zunanje nevarnostne faktorje, s katerimi je pogojen nastanek arterioskleroze. Čimprej se je treba privaditi na skromno hranjenje, dosti zgodaj pa pričeti v prehrani z obroki, v katerih bo malo maščob — posebno tistih, ki vsebujejo lipoidne in holesterol. Od zgodnje mladosti in v kasno starost je treba gojiti fizično aktivnost v obliki tega ali onega športa, pač tistega, ki je letom primeren. Vsi ti ukrepi, kakor tudi opustitev kajenja, odvracanje duševnih konfliktov, ki sodijo med različne ali nevarnostne faktorje, prispevajo h kasnejšemu nastanku in počasnejšemu razvoju arterioskleroze in njenih težkih komplikacij.

modna stran - nasveti - za družino

Modro - belo - rdeče

148/21 Črtasti pulover za 9 do 11 let
Material: cca 250 g temnomodre volne, 50 g bele in 50 g rdeče volne, igle št. 2 1/2 in zadruga 15 cm dolžine.

Vzorček: gladko desno
 Proge: 4 vrste bele, 2 vrste modre, 4 vrste bele; 4 vrste modre, 4 vrste rdeče, 2 vrsti bele; 4 vrste rdeče, 4 vrste modre, 2 vrsti rdeče; 10 vrst modre, naprej ponavljamo od začetka.

Poskus pletenja na stroju: 25 petelj in 35 vrst znaša 10 x 10 cm.

Zadnji del: Nasnujemo 105 petelj. Pletemo vzoreček z belo volno. Po 33 cm pletenje razdelimo del na 2 dela za zadrgo in končamo vsakega zase.

Sprednji del začnemo kot zadnjega le da naredimo vratni izrez.

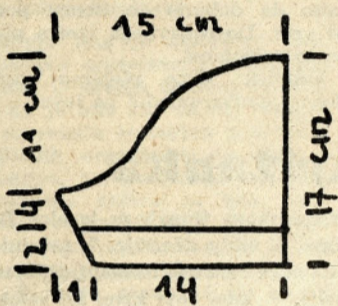
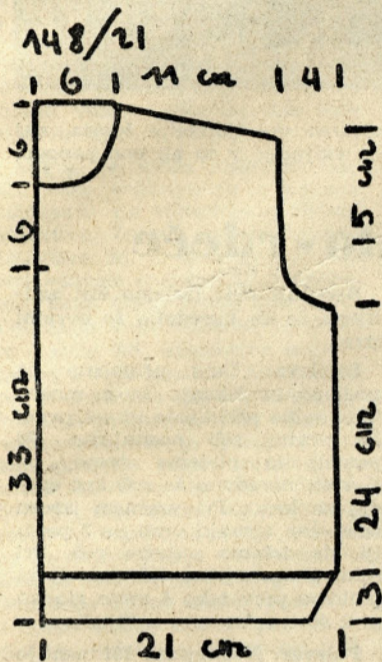
Rokav: Nasnujemo 69 petelj in pletemo patent 2 cm. Dodajamo pentlje tako, da dobimo v 16 vrstah 75 petelj, nato rokav posna-

memo. Lahko pa naredimo tudi dolge rokave.

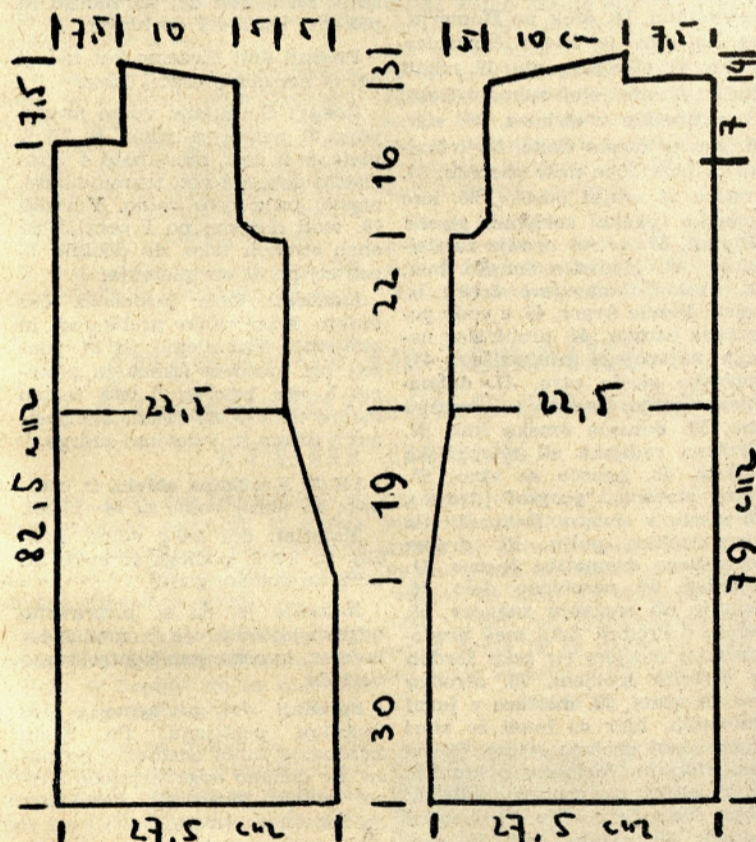
Izdelava: Dele rahlo zlikamo prek mokre krpe, najbolje je če jih pripravimo na podlogo za likanje da obdržijo obliko. Pri šivanju moramo paziti da ujamemo črte, da nam ne uidejo navskriž. Vratni izrez nasnujemo na 77 petelj in pletemo patent 1 leva 1 desna, po 3 cm posnamemo in vstavimo še zadrgo na zadnji del.

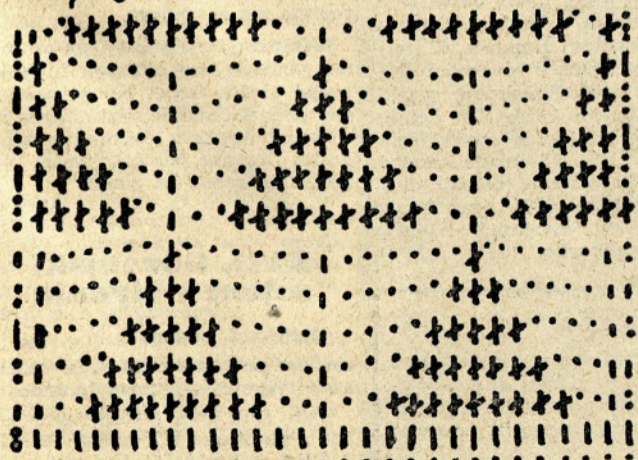
148/23
148/20

148/28

148/28

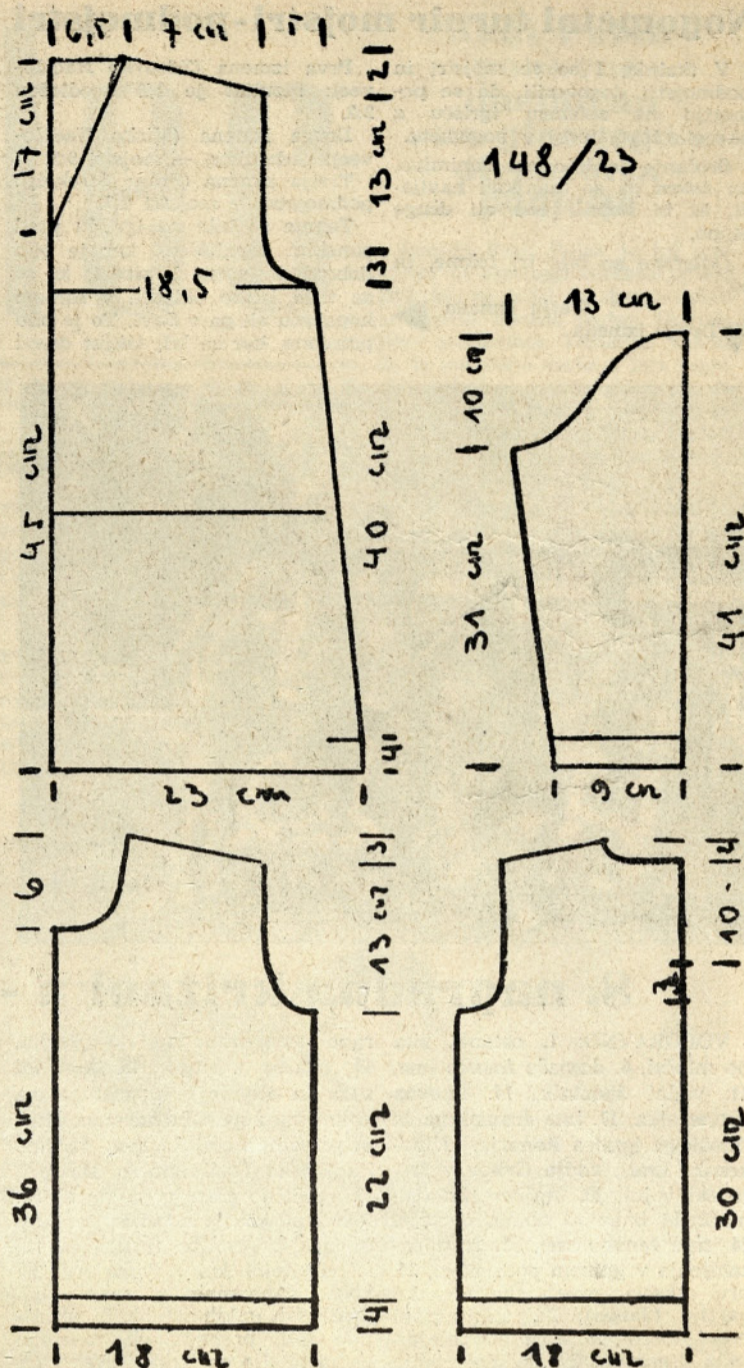

LEGENDA: • zračna pentlja
 | gosta " " riezka
 x stebniček

148/28

Krilo: Za zadnji del nasnujemo 116 petelj na igle št. 3, pletemo 2 vrsti robu menjaje 1 levo 1 desno, ker drugače se pletenje zvija, rob pletemo še 4 vrste gladko p. s tirkizno volno, potem pletemo barvne črte po 6 vrst temno mo- (dalje na zadnji strani)

148/23 Krilo in pulover za 7 do 8 let
Material: cca 250 g tirkizne volne, 50 g temnomodre in 30 g bele volne, pletilke št. 2 1/2, 3, zadruga 15 cm dolžine.

Rob pri krilu: 1 pentlja leva 1 desna in potem menjati.
 Poizkus pletenja: z iglami št. 3 25 pet. in 36 vrst znaša 10 x 10 cm (za krilo).
 Poizkus z iglami št. 2 1/2 za pulover: 28 p. in 38 vrst znaša 10 x 10 cm.

Nogometni turnir mojstri - podmojstri

V tiskalnici I so se mojstri in podmojstri dogovorili, da se pomerijo na zelenem igrišču z okroglo žogo, torej v nogometu.

Srečanje je bilo res zanimivo, na žalost pa so manjkali navijači, ki bi bodrili eno ali drugo ekipo.

Odigrane so bile tri tekme, in to:

Tretja izmena

Druga izmena

Prva izmena (Zdravko Nadižovec): rezultat je bil neodločen 2:2.

Druga izmena (Mirko Nadižovec): podmojstri - mojstri 6:3.

Tretja izmena (Franc Strekelj): podmojstri - mojstri 2:3.

Tekme so bile na igrišču pred zimskim kopaljščem, kar je bilo dobrodošlo vsem igralcem, ki so se tako lahko ohladili v samem kopaljšču ali pa v Savi. To je bilo potrebno, ker so bili takrat dnevi

vroči, borbe na višini, igralci pa pošteno zgarani. Za zaključek so svojo borbenost in dosežke vsi skupaj še zalili s hladnim pivom pri »Jercu«.

Ni dvoma, da bi takšna tekmovalna morala izvesti tudi ostale ekonomske enote ali pa enote med seboj, saj so koristna v vsakem pogledu.

Športniki Tekstilindusa se tudi vestno pripravljamo na srečanje z Mariborčani, ki bo meseca septembra v Mariboru. Tam bodo tekmovali v kegljanju, streljanju in nogometu.

V Kranju je na programu nogometni turnir med kranjskimi podjetji. Zaživel pa bo v Kranju tudi namizni tenis, saj so predvidena srečanja med podjetji in tudi med posameznimi obrati našega podjetja.

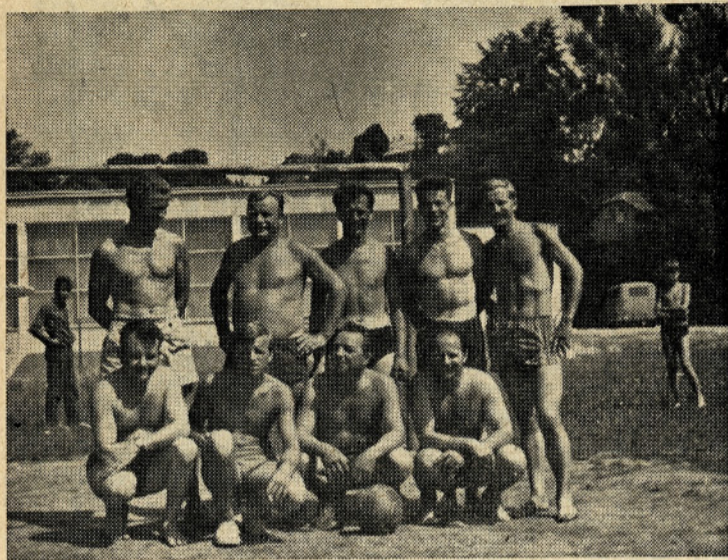
Če bo dovolj »debelih«, bomo organizirali že tradicionalno tekmo med debelimi in suhimimi nogometaši, kar je vedno prijetna in zabavna tekma, kjer ne manjka smeha in zanimivih trenutkov.

Končno so pred nami še zimska tekmovalna, in to XI. tekstiliada, ki jo mora organizirati naše podjetje. To bo težka in zahtevna naloga, če hočemo, da se bomo dobro odrezali.

Ker je dovolj kandidatov, bomo preko zime organizirali začetniški tečaj za smučanje, razumljivo pa je, da bo tudi nadaljevalni tečaj za tekmovalce.

Tekmovalcev pa seveda ni nikoli dovolj niti za letna niti za zimska tekmovalna, pa zato pozivamo vse ljubitelje športa, naj se vključijo v to ali ono panogo. I. J.

8. nagradna križanka - 8. nagradna križanka

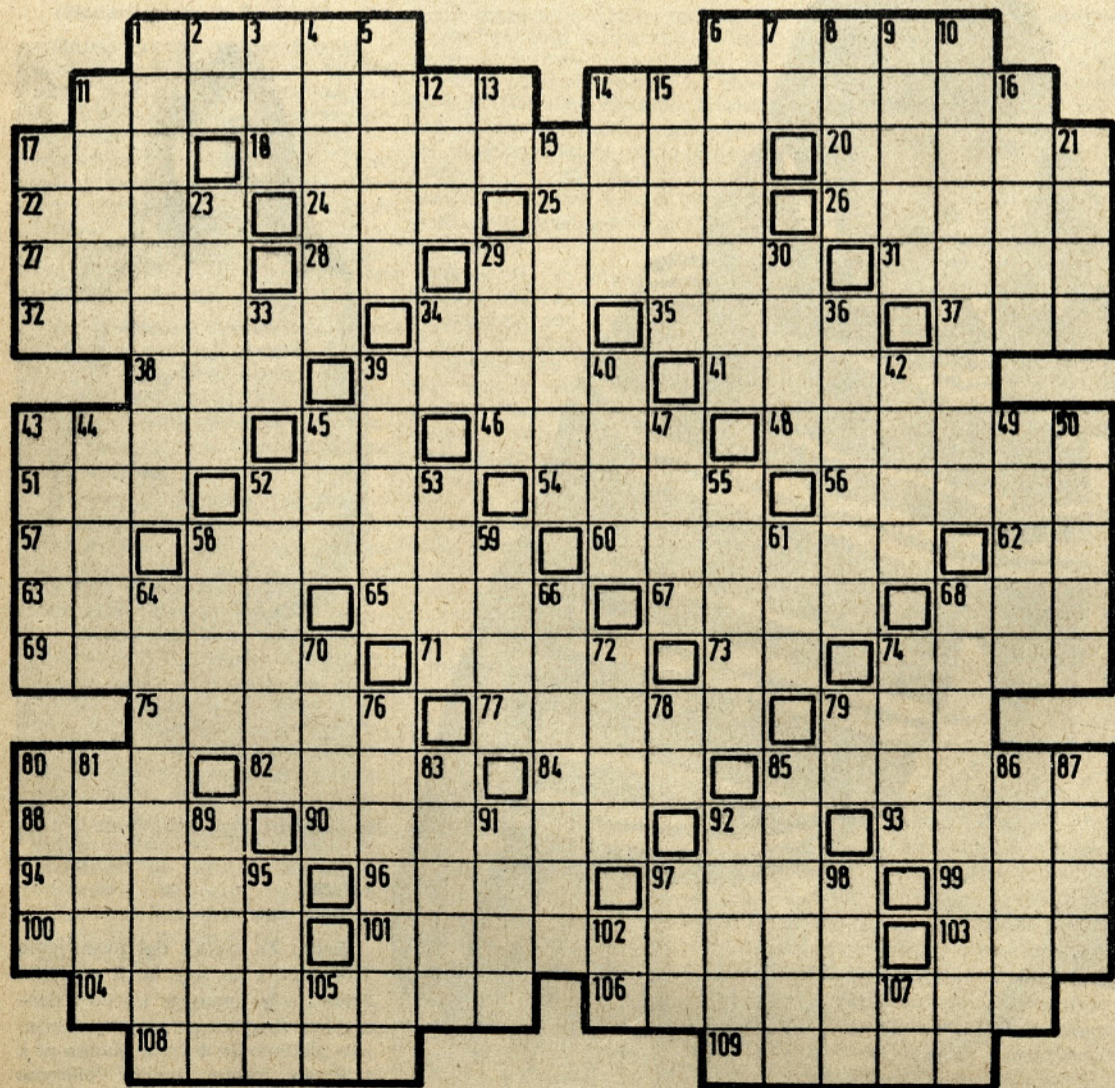
VODORAVNO: 1. ostanki žita po mlačvi, 6. domače žensko ime, 11. vodni športnik, 14. likovna ustvarjalca, 17. ime dramskega in filmskega igralca Ranerja, 18. miškenski kralj, vodja Grkov v trojanski vojni, 20. utajitev, 22. dalmatinski izraz za obalo, obrežje, 24. tuje žensko ime, 25. reka pozabljenja v grškem podzemlju, 26. prvi sekretar madžarske delavske partije (Janos), 27. starorimski bog ljubezni, 28. začetnici iznajditelja dinamita, 29. del Dalmacije izza primorskega gorovja Trtar, Kozjak in Mosor, 31. reditev, 32. na koncu zakriviljena kovinska palica, 34. manjša vojaška formacija, 35. spolnost, 37. otok v Irskem morju, 38. velika reka v zahodnem Pakistanu, 39. ime ameriške popevkarice in filmske igralka Day, 41. italijansko pristanišče ob Jad-

ranu severozahodno od Barija, 43. udarec z nogo, 45. kemični znak za aluminij, 46. vietnamska pokrajina z glavnim mestom Hué, 48. pripadnik arijske rase, 51. ime italijanske film. igralka Massari, 52. ritmično gibanje po glasbi, 54. ime armenskega skladatelja Hačaturjana, 56. veliko finsko jezero, 57. začetnici Anice Černejeve, 58. bebec, slaboumnež, 60. znamka odličnih švicarskih ur, ki jih prodajajo tudi pri nas, 62. začetnici ustanovitelja sovjetske države, 63. francoski kritik in zgodovinar (Hippolyte), 65. utrjen nasip, 67. ime ameriškega filmskega režiserja Kazana, 68. vbod, 69. ime mariborske operne pevke Otte, 71. klično zrno trajnocvetk, 73. kemični znak za iridij, 74. romana Émila Zolaja o pariški lahkoživki, 75. edinica, 77. pripadnik in-

dijanske skupine Nahuā, ki so ustanovili mesto Mexico, 79. redka tkanina, 80. šestdeset minut, 82. srbsko žensko ime, 84. objekt v ladjedelnici, 85. literarna oblika, 88. barva kože, 90. visoki čevlji starogrških igralcev tragedij, 92. avtomobilska oznaka Kranja, 93. osje gnezdo, 94. zapreka, 96. sveto mesto muslimanov, 97. šarenica v očesu, 99. oblika rastlinskega stebala, 100. pamet, 101. prenovitev, obnova; nov; pojav, 103. poudarek; nepričakovan nastop bolezni, 104. ladja vlačilec, 106. poklicna plesalka, 108. riba, imenovana »morski vrag«, 109. izobrazba.

NAVPIČNO: 1. vrsta žganja, 2. kemični znak za lantan, 3. ime nekdanj popularne ameriške filmske igralka Gardner, 4. kraj ob reki Bosni pod Ozrenom, 5. ime

francoskega filmskega igralca Delona, 6. stolp džamije, 7. začetnici slavnega ruskega basnopisca, 8. teorija, 9. kdor lovi krte, 10. visoka šola, vseučilišče, 11. periodično dviganje morske vode, 12. ime pevke ansambla Avsenik, Prodnikove, 13. avtomobilska oznaka Celja, 14. zimska padavina, 15. čudovita vodna rastlina, 16. otok po Homerju, na katerem je živel čarovnica Kirka, 17. riževo žganje, 19. mladi ljudje, 21. otočje ob zahodni Irski, 23. prizorišče v cirkusu, 29. svit, 30. glavno mesto Gane, 33. trinastina in peta črka naše abecede, 34. kratica za »vojni odsek«, 36. ime španske pevke zabavne glasbe Montiel, 39. ročno orodje za dolbenje, 40. židovsko žensko ime, 42. naslov Cankarjeve črtice in baleta Danila Svare, 43. z vodo pomešana zemlja, 44. prebivalec našega največjega pristanišča, 45. angleško svetlo pivo, 47. dalmatinsko žensko ime, 49. tuje moško ime, 50. domače žensko ime, 52. direktna radijska ali televizijska oddaja, 53. peneče se vino, 55. umrl slovenski geograf (Anton), 58. mesto v severni Dalmaciji na istoimenskem polju, 59. drama norveškega dramatika Ibsena, 61. tračnica, 64. nesebično delo, 66. dejanje ob srečanju znancev, 68. dežela v Prednji Aziji med Sredozemskim morjem ter reko Jordan in Mrtvim morjem, 70. otroško ime za očeta, 72. mestece v južni Dalmaciji, kjer so imeli že stari Dubrovčani urejene soline, 74. raven, stopnja, 76. nauk o atomih, 78. začetnici slovenskega politika, člana sveta federacije, 79. kazalni zaimek, 80. vstaja, puč, 81. prekucuh, 83. glavno mesto Grčije, 85. dotik s prsti; način obravnave, 86. prebivalca arabske države z glavnim mestom Damask, 87. največje pristanišče v severnem Jadranu, 89. velika skupina, gruča, 91. disciplinska kazen, 92. del letala, 95. najvišji bog starih Egipčanov (... Ra), 97. mlada kravica, 98. indijska ženska obleka, 102. začetek abecede, 105. ozek konec polotoka, 107. začetnici največje slovenske slikarke.

Rešitve oddajte do 20. IX. 1968

Modro - belo - rdeče

(dalje s 5. strani)
dro, belo, tirkizno itd. V vsaki 14. vrsti posnamemo po 1 pentljo, tako da dobimo ob koncu prog 94 vrst. Do rokavnega izreza pletemo naravnost.
Vzorček: Črte pletemo same desne, enobarvni del pa leve.

Sprednji del: Delamo kot zadnjega, le da naredimo še ovratni izrez.

Izdelava: Dele priprnemo na podlogo za likanje in z mokro krpo rahlo prelikamo in sešijemo. Za vratni rob nasujemo 136 pentelj in pletemo desno, po 4. vrsti naredimo še rob kot spodaj za krilo. Pri vratnem izrezu snemamo v vsaki vrsti po 2 pentlji, da dobimo poševni rob. Pri rokavu nasujemo 100 pentelj in pletemo prav tako 4 vrste gladko in 2 vrsti robu nato zaključimo.

Pulover: Nasujemo 101 pentljo za zadnji del, z belo volno in iglami št. 2 1/2. Pletemo 16 vrst robu menjaje 1 leva 1 desna, potem pletemo gladko, desne do rokavnega izreza, po 30 cm pletenja razdelimo del za zadrigo in pletemo vsak del do konca.

Prednji del: Pletemo kot zadnji del in naredimo vratni izrez.

Rokav: S tirkizno volno nasujemo 51 pentelj z iglami št. 2 1/2, pletemo 2 vrsti robu, nato 4 vrste gladko desne, 6 vrst temno modre, naprej pa z belo volno. V vsaki 10. vrsti dodamo po 1 pentljo na obeh straneh tako, da dobimo 73 pentelj po 31 cm pletenja.

Izdelava: Dele priprnemo, čez mokro krpo rahlo prelikamo in sešijemo. Nasujemo še 84 pentelj pri vratnem izrezu in pletemo 5 vrst belo in 6 vrst temno modro ter 4 vrste tirkiz. Zaključimo z robom in vstavimo zadrigo.

148/28 Kvačkana obleka iz bombaža ali tanke volne za 14-15 let.

Material: cca 450 g volne, kvačka št. 2 1/2, podloga iz svile ali tafta za obleko, gumb.

Najbolje je, da si pripravimo odgovarjajoče kroje in med izdelavo oz. kvačkanjem kontroliramo velikost.

Sprednji del pričnemo s 158 zračnimi pentljami. Po 30 cm kvačkanja rahlo snemamo do pasu, da dobimo odgovarjajočo širino, potem kvačkamo naravnost do rokavnega izreza.

Zadnji del kvačkamo ravno tako le da po 79 cm kvačkanja naredimo rez za zadrigo.

Izdelava: Dele s kroji pritrđimo na podlogo za likanje. Likamo preko vlažne krpe. Ko jo sešijemo, obkvačkamo še vratni izrez in rokavna izreza z dvema vrstama gostih nizkih pentelj, zadaj pa naredimo zanko za gumb. MaK

XVII. Gorenjski sejem v Kranju

(dalje z 2. strani)

zornost potrošnika za naše izdelke in tako dosegel svoj namen.

Tako smo letos dodali res uspelemu paviljonu na sejmu ALPE-ADRIA v Ljubljani še lep in odgovarjajoč paviljon na Gorenjskem sejmu (o ostalih paviljonih so pisali polhvalno drugi!), kar kaže, da smo tudi v našem podjetju pričeli z načrtno in sodobnejšo propagando. P. G.

ZAHVALA

Ob nenadni smrti naše mame se iskreno zahvaljujemo članom kontrolno-raziskovalnega sektorja za venec in izrečeno sožalje.

Lepa hvala tudi vsem sodelavkam, ki ste jo pospremile na njeni zadnji poti.

ZENIJEVI